

Geen Salomonsoordeel

door
Marc van
Ooijen



dr. Marc van ooijen MBA-H is lid van het bestuur en de governance-commissie NVZD. In het dagelijks leven is hij bestuurder van PSW, een organisatie die ondersteuning biedt aan mensen met een verstandelijke beperking.

In een inmiddels oud onderzoek (uit 1999) concludeerden de wetenschappers Akveld en Van der Meer dat veel raden van toezicht van stichtingen feitelijk nog het 'bestuur in de zin van de wet' vormden. Want de verdeling van bevoegdheden tussen RvT en RvB week in die gevallen formeel weinig af van het vroegere 'bestuurs- of instructiemodel' met een bestuur en een directie met gedelegeerde bestuursbevoegdheden. Nu is deze kwestie misschien vooral 'voer voor juristen', maar anderzijds lijken we inmiddels in een tijd terecht te zijn gekomen dat raden van toezicht hun positie ten opzichte van de raad van bestuur herijken, al dan niet gevoelsmatig gedwongen door een toenemende aansprakelijkheid.

De kern van het raad-van-toezichtmodel is dat de raad van bestuur eindverantwoordelijk is en als enige bevoegd om besluiten te nemen namens de stichting als rechtspersoon; een raad van toezicht heeft alleen bevoegdheden die expliciet en afgebakend via de statuten zijn toegewezen. Praktisch gezien zou dit moeten betekenen dat een raad van toezicht nooit eigenstandig beleids- of bestuursbeslissingen kan nemen, maar wel een beperkt aantal besluiten van het bestuur moet goedkeuren. Daar staat tegenover dat de raad van toezicht de bevoegdheid heeft de raad van bestuur te schorsen en te ontslaan: een raad van bestuur is dus niet almachtig en kan 'gestopt' worden, maar is nooit uitvoerder van bestuurs- of beleidsbeslissingen van een raad van toezicht.

Om te bezien hoe zuiver deze gedachte in de praktijk wordt doorgevoerd, raad ik u aan te kijken naar de zogenaamde restbepaling in de statuten: "In alle gevallen waarin noch de wet noch deze statuten noch de reglementen voorzien, beslist...." In de huidige modelstatuten van de NVTZ-NVZD staat hier "de raad van toezicht". Wat mij betreft is dit onjuist. Daar moet "de raad van bestuur" staan. Dat past beter in bovenstaande lijn van redeneren.

Uiteraard wordt in de praktijk niet of nauwelijks gebruik gemaakt van de restbepaling. Maar je hebt statuten en reglementen vooral voor de gevallen waarin het misgaat. En dan is het wel goed dat ze zuiver en consistent zijn. Mocht u de komende periode uw statuten en reglementen tegen het licht houden, dan is mijn oproep om hierbij de discussie te voeren hoe "zuiver" de uitgangspunten van het raad-van-toezicht-model in deze documenten worden doorgevoerd. Ongeacht de uitkomst, levert dat in ieder geval een goede discussie op over de onderlinge verhoudingen. |

Restbepaling
statuten maakt raad
van toezicht de baas